

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Економічний факультет

“__18__” __червня__ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Філософія і соціологія

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D1 Облік і оподаткування

Освітня програма «Облік і аудит»

Факультет (ННІ) Економічний

Розробники: кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації Чорноморденко Дмитро Іванович

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Філософія і соціологія» спрямована на формування у студентів цілісного розуміння суспільства, людини та закономірностей соціального розвитку. У процесі вивчення курсу студенти ознайомлюються з основними філософськими концепціями, категоріями та методами пізнання, а також із соціальними процесами, інститутами та механізмами функціонування сучасного суспільства. Особлива увага приділяється розвитку критичного мислення, навичок аналізу соціально-економічних явищ, формуванню світоглядної культури та громадянської відповідальності. Здобуті знання сприятимуть майбутнім фахівцям з обліку і оподаткування у прийнятті обґрунтованих професійних рішень та ефективній взаємодії в соціальному й професійному середовищі.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D1 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит
Факультет/ННІ	Економічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Лекційні заняття	30 год.	-
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-
Форма контролю	Екзамен	-

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи філософських і соціологічних знань про людину, суспільство та закономірності їх розвитку, розвиток критичного й аналітичного мислення, світоглядної культури, а також здатності аналізувати соціальні процеси та явища для їх усвідомленого врахування у професійній діяльності фахівця з обліку і оподаткування.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Філософія і соціологія» (за їх наявності) ОК1 Історія економіки, обліку та аналізу, ОК2 Економікс, ОК3 Математика для економістів, ОК4 Основи фахової підготовки та комунікації державною мовою, ОК5 Інформаційні системи та технології в економіці, ОК6 Технологія виробництва і переробки продукції рослинництва та тваринництва, ОК7 Безпека праці і життєдіяльності, ОК8 Фізичне виховання

Набуття компетентностей

ЗК2 — Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5 — Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6 — Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК12 — Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання

ПРН17 — Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПРН20 — Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вмiти планувати та управляти часом.

ПРН23 — Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Історія світової філософії.												
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Німецька класична філософія.	2	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Українська філософія.	2	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	14	0	0	14	20	48	-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Онтологія й Гносеологія. Соціальна філософія та антропологія.												
Тема 1. Філософське вчення про буття. Свідомість як категорія філософії.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Пізнавальна активність людини. Методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання в економічних науках.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 3. Соціальна філософія та соціологія: основні підходи до розуміння суспільства. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність.	2	-	-	2	8	12	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	8	0	0	8	20	36	-	-	-	-	-	-
Модуль 3. Соціологія.												
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Структура системи соціологічного знання.	2	-	-	2	8	12	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Соціологічні закони і категорії. Соціологічні теорії. Соціологія масової комунікації.	2	-	-	2	8	12	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Соціальні взаємодії як фундаментальна основа життєдіяльності суспільства. Галузеві соціологічні теорії.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Проблеми теорії та історії соціології. Системний погляд на суспільство. Соціальна структура суспільства.	2	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	8	0	0	8	20	36	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	30	0	0	30	60	120	-	-	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання.	2
2	Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу.	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	2
5	Тема 5. Німецька класична філософія.	2
6	Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Тема 7. Українська філософія.	2
8	Тема 8. Філософське вчення про буття. Свідомість як категорія філософії.	2
9	Тема 9. Пізнавальна активність людини. Методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання в економічних науках.	2
10	Тема 10. Соціальна філософія та соціологія: основні підходи до розуміння суспільства. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності.	2
11	Тема 11. Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність.	2
12	Тема 12. Соціологія як наука про суспільство. Структура системи соціологічного знання.	2
13	Тема 13. Соціологічні закони і категорії. Соціологічні теорії. Соціологія масової комунікації.	2
14	Тема 14. Соціальні взаємодії як фундаментальна основа життєдіяльності суспільства. Галузеві соціологічні теорії.	2
15	Тема 15. Проблеми теорії та історії соціології. Системний погляд на суспільство. Соціальна структура суспільства.	2
Всього годин		30

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання.	2
2	Антична філософія. Філософія Давнього світу.	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження.	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва.	2
5	Німецька класична філософія.	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Українська філософія.	2
8	Філософське вчення про буття. Свідомість як категорія філософії.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
9	Пізнавальна активність людини. Методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання в економічних науках.	2
10	Соціальна філософія та соціологія: основні підходи до розуміння суспільства. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності.	2
11	Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність.	2
12	Соціологія як наука про суспільство. Структура системи соціологічного знання.	2
13	Соціологічні закони і категорії. Соціологічні теорії. Соціологія масової комунікації.	2
14	Соціальні взаємодії як фундаментальна основа життєдіяльності суспільства. Галузеві соціологічні теорії.	2
15	Проблеми теорії та історії соціології. Системний погляд на суспільство. Соціальна структура суспільства.	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізуйте один із висловів: «Я знаю, що нічого не знаю» (Сократ). «Знання — сила» (Френсіс Бекон). «Мислю, отже існую» (Рене Декарт). План аналізу: Автор вислову. Історичний контекст. Зміст і значення вислову. Актуальність для сучасної людини. Актуальність для фахівця з обліку та аудиту.	4
2	Розгляньте ситуацію: Аудитор виявив фінансові порушення на підприємстві. Керівництво пропонує приховати їх в обмін на винагороду. Виконайте аналіз ситуації з позицій: етики Сократа; етики Аристотеля; морального вчення Іммануїла Канта. Результат: короткий звіт (1–2 сторінки) із власним висновком.	4
3	Порівняльна характеристика філософських концепцій Епікурейців та Стоїків.	4
4	Створіть схему або інфографіку, яка відображає: основні періоди розвитку світової філософії; ключових представників кожного періоду; їхні найважливіші ідеї. Обов'язково включіть: Античність; Середньовіччя; Відродження; Новий час; Німецьку класичну філософію. Форма виконання: презентація (5–7 слайдів) або графічна схема на одному аркуші.	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Розв'язати задачі, що ілюструють застосування філософських принципів у сучасних соціально-економічних процесах.	4
6	Проаналізуйте ситуацію: Підприємство має реальні активи (обладнання, товари), але у фінансовій звітності вони відображені з помилками. Дайте відповіді на запитання: Що в цій ситуації є об'єктивною реальністю? Що є її інформаційним відображенням? Чому важливо відрізнити реальний стан речей від його опису в документах? Які наслідки можуть виникнути через невідповідність між реальністю та її відображенням? Форма виконання: письмовий аналіз (1–2 сторінки).	4
7	Провести письмовий аналіз ролі цінностей у формуванні соціальної реальності	4
8	Оберіть один із соціальних інститутів: держава; сім'я; освіта; право; бізнес. Проаналізуйте: Які функції виконує цей інститут у суспільстві? Як він впливає на діяльність підприємств? Яке значення має для роботи бухгалтера та аудитора? Які ризики виникають у разі неефективного функціонування цього інституту? Форма виконання: презентація (5–7 слайдів) або письмовий звіт.	4
9	Ситуація: Бухгалтер виявив значне заниження податкових зобов'язань підприємства. Керівництво просить не повідомляти про порушення, щоб уникнути штрафів. Проаналізуйте ситуацію з позицій: Особистої відповідальності людини. Інтересів суспільства. Професійної етики. Правових норм. Соціальної ролі бухгалтера. Запропонуйте власне рішення та обґрунтуйте його. Обсяг: 1–2 сторінки.	4
10	Розв'язання практичної задачі щодо застосування філософських концепцій у сучасних соціальних процесах	4
11	Написати самостійної роботи про роль соціальних груп у формуванні економічної поведінки підприємств.	4
12	Проаналізувати вплив соціальних факторів на прийняття управлінських рішень у сучасних організаціях.	4
13	Порівняльна характеристика класичних і сучасних теорій соціології та їх застосування у бізнес-середовищі.	4
14	Розробити модель аналізу соціального впливу на формування корпоративної культури.	4
15	Розв'язати практичну задачу щодо оцінки соціальних ризиків у процесі аудиту підприємства.	4
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Есе
- Тестування
- Контрольна робота

Методи навчання:

- Проблемне навчання
- Навчання через дослідження
- Лекція
- Практичне заняття
- Практико-орієнтоване навчання

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Історія світової філософії.		
Практична робота. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві. Сучасне суспільство споживання.	ПРН 17, ПРН 20, ПРН 23. Цей модуль спрямований на ознайомлення студентів з історією світової філософії, розвитком основних філософських концепцій та їх застосуванням у сучасних соціально-економічних процесах. Студенти здобудуть знання про періоди розвитку філософії, ключових представників та їх ідеї, а також навички аналізу філософських висловів та концепцій у контексті обліку і аудиту. Вивчатимуться інструменти та методи аналізу філософських текстів, створення інфографік та презентацій, застосування філософських принципів у практичних ситуаціях.	10
Практична робота. Антична філософія. Філософія Давнього світу.		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Філософія Середньовіччя та Відродження.		10
Практична робота. Філософія Нового часу та Просвітництва.		10
Практична робота. Німецька класична філософія.		10
Практична робота. Некласична філософія ХІХ-ХХІ ст.		10
Практична робота. Українська філософія.		10
Модульна контрольна. 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія й Гносеологія. Соціальна філософія та антропологія.		
Практична робота. Філософське вчення про буття. Свідомість як категорія філософії.	ПРН 17, ПРН 20, ПРН 23. Модуль охоплює питання онтології, гносеології, соціальної філософії та антропології. Студенти здобудуть знання про об'єктивну реальність, її інформаційне відображення та важливість розрізнення реального стану речей. Вивчатимуть інструменти аналізу цінностей у формуванні соціальної реальності, роль соціальних інститутів та їх вплив на діяльність підприємств. Також розглядатимуться етичні та правові аспекти у професійній діяльності бухгалтера та аудитора. Студенти навчатимуться застосовувати філософські концепції у сучасних соціальних процесах та аналізувати соціальні ризики у процесі аудиту.	13
Практична робота. Пізнавальна активність людини. Методологія наукового пізнання. Особливості наукового пізнання в економічних науках.		14

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Соціальна філософія та соціологія: основні підходи до розуміння суспільства. Філософська антропологія та філософія культури. Матеріальні та духовні культурні цінності.		14
Практична робота. Філософія економіки. Філософія грошей. Філософія релігії. Філософія права. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього. Гроші як цінність.		14
Самостійна робота. Розв'язання практичної задачі щодо застосування філософських концепцій у сучасних соціальних процесах		15
Модульна контрольна. 2		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Соціологія.		
Практична робота. Соціологія як наука про суспільство. Структура системи соціологічного знання.	ПРН 17, ПРН 20, ПРН 23. Модуль присвячений вивченню ролі соціальних груп, соціальних факторів та теорій у формуванні економічної поведінки підприємств і управлінських рішень. Студенти здобудуть знання про вплив соціальних факторів на організацію та прийняття рішень, а також навички аналізу соціальних ризиків та формування корпоративної культури. Вивчатимуться класичні і сучасні теорії соціології та їх застосування у бізнес-середовищі.	13
Практична робота. Соціологічні закони і категорії. Соціологічні теорії. Соціологія масової комунікації.		14

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Соціальні взаємодії як фундаментальна основа життєдіяльності суспільства. Галузеві соціологічні теорії.		14
Практична робота. Проблеми теорії та історії соціології. Системний погляд на суспільство. Соціальна структура суспільства.		14
Самостійна робота. Розробити модель аналізу соціального впливу на формування корпоративної культури.		15
Модульна контрольна. 3		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено відповідно до чинного "Положення про екзамени і задіки в НУБіП України" та Ст 42 ЗУ "Про освіту".

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=729>);

Рекомендовані джерела інформації

1. Філософія. Навч.-метод. посіб. для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. 24 с.
2. Ільїн, В.В. Філософія економіки. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол.авт.; за ред. Л.В. Губерського. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. Харків. Фоліо, 2018, с. 572-620.
3. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навч. посіб. Київ. 2018.
4. Культенко В. П. Філософія : навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2024. 161 с. ISBN 978-617-8368-78-4. Режим доступу: Електронна версія
5. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.
6. Філософія. Бліхар В. С., Цимбалюк М. М., Гайворонюк Н. В., Левкулич В. В., Шандра Б. Б., Свищо В. Ю. Філософія
7. Філософія. Рижак Л. Філософія. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. 650 с.
8. Петінова О. Б. Філософія : навчальний посібник. Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2025. 236 с.
9. Утюж І. Г., Денисенко В. В. Філософія : навч. посіб. для семінарських занять та самостійної роботи студентів. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2025. 166 с.
0. Чекаль Л. А. Філософія : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання. Київ : НУБіП України, 2024. 186 с.
1. Розумна Ю. Історія філософії: пізня античність, середні віки : навчально-методичний посібник. Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2025. 224 с.
2. The Multiverse: A Philosophical Introduction. Introducing Philosophy: A Text with Integrated Readings.
3. Solomon, R. C., Higgins, K. M., & Martin, C. (Eds.). (2024). Introducing philosophy: A text with integrated readings (13th ed.). Oxford University Press.

4. Peron, S. (2025). Introduction to Philosophy. ROTEL/Open Textbook Library.
5. Sherman, S. B., Holland, R. A., & Osmundsen, G. S. (2025). An Introduction to Philosophy: A Christian Guide to the Things That Really Matter. Zondervan Academic.
6. Соціологія: підручник / М. П. Требін, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Харків. Право, 2010, 224 с.
7. Соціологія: підручник / Ю. Ф. Пачковський, Н. В. Коваліско, І. В. Городняк та ін. ; за ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. Ф. Пачковського. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2011, 418 с.
8. Соціологія: навч. посіб. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013., 4